

# ERDEM

**İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**  
Journal of Humanities and Social Sciences

SAYI 79 • ARALIK 2020

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU  
ATATÜRK SUPREME COUNCIL FOR CULTURE, LANGUAGE AND HISTORY

---

ATATÜRK  
CULTURE  
CENTER  
CHAIRMANSHIP



ATATÜRK  
KÜLTÜR  
MERKEZİ  
BAŞKANLIĞI

# ERDEM

İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi

Journal of Humanities and Social Sciences

## DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

- Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA** (Cumhuriyet Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Âdem CEYHAN** (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Hamza ÇAKIR** (Erciyes Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Mustafa ÇİÇEKLER** (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Nurettin DEMİR** (Hacettepe Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Hayati DEVELİ** (İstanbul Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Esin KÂHYA** (Emekli öğretim üyesi)  
**Prof. Dr. Ramazan KAPLAN** (Ankara Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Alâattin KARACA** (Muğla Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Selçuk MÜLAYİM** (Marmara Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Ahmet Yaşar OCAK** (TOBB Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Öcal OĞUZ** (Gazi Üniversitesi)  
**Doç. Dr. Mehmet BİRGÜL** (Uludağ Üniversitesi)  
**Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL** (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)

## BU SAYININ HAKEMLERİ

- Prof. Dr. Mustafa ALKAN** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Veyis DEĞİRMENÇAY** (Atatürk Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Armağan ELÇİ** (İstanbul Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU** (Ankara Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Özlem FEDAİ** (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Nesrin KARACA** (Bursa Uludağ Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Davut KILIÇ** (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Ayten KOÇ AYDIN** (Gazi Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Ahmet TAŞĞIN** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Gürsoy ŞAHİN** (Afyon Kocatepe Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Ali TEMİZEL** (Selçuk Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Suna TİMUR AĞILDERE** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)  
**Prof. Dr. Musa YILDIZ** (Gazi Üniversitesi)  
**Doç. Dr. Tolga BOZKURT** (Ankara Üniversitesi)  
**Doç. Dr. Cenk GÜRAY** (Hacettepe Üniversitesi)  
**Doç. Dr. İsmail YAŞAYANLAR** (Düzce Üniversitesi)  
**Dr. Öğr. Üyesi Muhammed GÖRÜR** (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)  
**Dr. Öğr. Üyesi Fatma K. ÇETİNKAYA** (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)  
**Dr. Öğr. Üyesi Şakir Alpaslan YASA** (Emekli Öğr. Üyesi)

Makalelerdeki görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Yazıların yayın hakkı Kurumumuza devredilmiş sayılır. Bu devir sanal ortamda yayımlanmayı da kapsar.

The views expressed in the articles are the authors' solely.

Publishing rights of the articles are assigned to our centre. This assignment also covers e-publishing.

# ERDEM

SAYI 79 • 2020

**Kurucu/Founder**

Ord. Prof. Dr. Aydın SAYILI (1913-1993)

**Sahibi/Owner**

Atatürk Kültür Merkezi adına Başkan V.  
Dr. Zeki ERASLAN

**Yayın Kurulu/Editorial Board**

Dr. Zeki ERASLAN (Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı)

Dr. Adem UZUN (Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı)

Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN (Ankara Sos. Bil. Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdoğan ERBAY (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. Metin KASIM (Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi)

Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Fatma Ahsen TURAN (Ankara H. Bayram Üniversitesi)

Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Murat Salim TOKAÇ (Kültür ve Turizm Bakanlığı)

Dr. Öğr. Üyesi Ebubekir Sıddık ŞAHİN (Ankara Üniversitesi)

**Yazı İşleri Müdürü/Managing Editor**

Başkan Yardımcısı Dr. Adem UZUN

**Editör/Editor**

Dr. Hasan Ali ÇETİN  
Yüksek Kurum Uzmanı

**Yönetim Yeri/Managing Office**

Ziyabey Caddesi No: 19 Balgat

06520 Ankara, TÜRKİYE

Tel: +90 312 284 34 25

www.akmb.gov.tr • www.erdem.gov.tr

https://dergipark.org.tr/erdem

Tel: +90 312 284 34 18 (1355)

E-Posta: erdemdergisi@akmb.gov.tr

erdemdergisi@gmail.com

**Abone İşleri**

Berrin Kavalcı

Tel: +90 312 284 34 18

Faks: +90 312 284 34 23

Posta Çek Numarası: 212938

**Grafik Tasarım/Graphic Design**

Mert SARIYILDIZ

**Baskı/Print**

Buğra Matbaacılık / Levent Karadeniz

Kazım Karabekir Cad. Sütçüoğlu İşhanı No:1/A

Altındağ/ ANKARA

0312 342 19 18 • bugramatbaacilik@gmail.com

**Yayın Türü/Publication Type**

Sürelî Yayın

Yılda iki sayı çıkar

ISSN 1010-867X

e-ISSN 2667-8713

**Baskı Tarihi/Print Date**

Aralık 2020

Kıymetli *Erdem* okurları,

35. yılımızda 79. sayımızla sizlerle. Bu sayımızda, hayatımızdaki etkileri çağlar aşarak bugünlere ulaşan Ahmet Yesevî ve Yunus Emre'yi farklı bakış açılarıyla okumaya çalışan iki makalemiz var. Bu makalelerin yanında Türk halk müziği, karşılaştırmalı edebiyat; bir tiyatro eserimizden yola çıkarak özne ve iktidar ilişkisini irdelemeye çalışan bir tahlil çalışması, sanat tarihimizden bir cami ve türbe örneği, Batılı bir aydın gözüyle İslam tartışmaları konulu makaleler yeni sayımızda yer almaktadır. Türk tarihinin en uzun ve önemli devirlerinden olan Osmanlı Devleti döneminde Farsça öğretimi alanında yazılmış dil bilgisi kitapları, bu dönemin matematik anlayışı ve yine bu dönemin Ermeni entelektüellerini konu alan makalelerimizle birlikte, sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında hazırlanmış toplam on makalemiz bu sayımızda yer buldu. Başkanlığımız yayınları arasında yerlerini alan iki kıymetli yeni yayınımları değerlendiren ve tanıtan değerlendirmeye yazıları da bu sayımızda yer almaktadır.

Yaklaşık bir yıldır dünya gündeminin ilk sırasında yer tutan Covid-19 salgını, diğer ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de maalesef yayılmaya devam etmektedir. Yaz aylarında kısmen durgunlaşma eğilimi gösteren salgının yayılımı, sonbahar aylarında yeniden artışa geçmiş ve hız kazanmıştır. Bu süreçte ülkemiz bilim insanlarıyla birlikte diğer bazı ülkelerde hastalığa karşı aşı çalışmalarında yol kat edilmiş olması bütün dünya açısından umut kaynağıdır. Almanya'da çalışmalarını sürdüren iki Türk bilim insanı Prof. Dr. Uğur Şahin ve eşi Dr. Özlem Türeci'nin başında olduğu ekip tarafından geliştirilen aşı, diğer aşı çalışmalarının arasında güvenilirlik yönüyle öne çıkmakta, ülkemiz ve milletimiz için de bir iftihar vesilesi olmaktadır. Sayın Şahin ve Türeci ile birlikte, salgınla mücadelede hayatları pahasına ön saflarda görev yapan bütün sağlık çalışanlarımıza minnet ve şükranlarımızı sunuyorum.

Bilimin ışığında, daha güzel, sağlıklı, başarılı bir gelecekte birbirinden kıymetli makalelerimizden oluşan nitelikli sayılarımızla yeniden sizlerle buluşabilmeyi diliyor; bu sayımızın hazırlanması ve yayınlanmasında emeği olan bütün yönetici, yazar, hakem, uzman ve çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

**Dr. Hasan Ali ÇETİN**  
Editör

# ERDEM

Sayı 79 • Aralık 2020

## İÇİNDEKİLER/CONTENTS

### Handan AKYİĞİT

Ahmed Yesevî'nin Düşünce Sisteminde Hoşgörü ve Kültürel Çoğulculuk..... 1-20  
*Tolerance and Cultural Pluralism in Ahmed Yesevi's Thought System*  
DOI: 10.32704/erdem.838405 \* (Makale Türü: Araştırma Makalesi)

### Çiğdem AKYÜZ ÖZTOKMAK

Eş Benlik Perspektifinden Yunus Emre'yi Okumak: Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri..... 21-40  
*Understanding Yunus Emre From The Double Perspective: There Is An I Further Inside Me*  
DOI: 10.32704/erdem.838412 \* (Makale Türü: Sanat ve Edebiyat Makalesi)

### Canan AYKENT

Doğu Trakya Bölgesi Halk Müziğinde Ritim Kalıplarına Dair Bir İnceleme ..... 41-62  
*A Study About Rhythmic Pattern on Eastern Thrace Region Music*  
DOI: 10.32704/erdem.838421 \* (Makale Türü: Sanat ve Edebiyat Makalesi)

### Gökhan ÇETİNKAYA

Mîrzâ Hâbib-i İsfahânî'nin Farsça Dil Bilgisi Kitapları ..... 63-96  
*Persian Grammar Books of Mîrzâ Hâbib-e Eşfâhânî*  
DOI: 10.32704/erdem.838426 \* (Makale Türü: Araştırma Makalesi)

### Yıldız DEVECİ BOZKUŞ

Osmanlı İmparatorluğunda Ermeniler:  
Osmanlı Türkçesi İle Eserler Yazan Ermeni Entelektüeller (1800-1923) .....97-128  
*Armenians in The Ottoman Empire:  
Armenian Intellectuals Who Wrote Ottoman Works (1800-1923)*  
DOI: 10.32704/erdem.838432 \* (Makale Türü: Araştırma Makalesi)

### Veli İNCE

Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım ve Özne-İktidar İlişkisi .....129-148  
*Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım and The Relationship Between Subject And Power*  
DOI: 10.32704/erdem.838717 \* (Makale Türü: Sanat ve Edebiyat Makalesi)

### Tuba OĞUZ CEYHAN

Klasik Dönem Osmanlı Matematiğinde Pîr Mahmud Sıdkı Edirnevî'nin "Çift Yanlış" Metodu.. 149-174  
*Pîr Mahmud Sıdkı Edirnevî's Double False Position Method in the Traditional Period of Ottoman Mathematics*  
DOI: 10.32704/erdem.838723 \* (Makale Türü: Araştırma Makalesi)

### Halil SÖZLÜ

Eski Manyas'ta Erken Osmanlı Dönemine Ait Zaviyeli Cami ve Türbe .....175-198  
*The Mosque With Zaviyah and Tomb From The Early Ottoman Period In Old Manyas*  
DOI: 10.32704/erdem.838773 \* (Makale Türü: Araştırma Makalesi)

# ERDEM

Sayı 79 • Aralık 2020

## **Bahaeddin YEDİYILDIZ**

Hangi İslam?.....199-224

*Which Islam?*

DOI: 10.32704/erdem.838785 \* (Makale Türü: Çeviri Makalesi)

## **Aysel YILDIZ EROL**

Mitrâ Elyâti'den Bir Küçürek Öykü Örneği: Karanlıkta Kalıyoruz.....225-238

*Example of A Küçürek Story From Mitrâ Elyâti: We Stay in the Dark*

DOI: 10.32704/erdem.838801 \* (Makale Türü: Sanat ve Edebiyat Makalesi )

## **YAYIN DEĞERLENDİRME**

### **Şebnem ERCEBECİ ÇINAR**

Beylikler Devri Bey Türbeleri .....239-242

### **Suzan GÜR**

Türk Kültüründe Alkışlar (Dualar/İyi Dilekler) ve Kargışlar (Beddualar/Kötü Dilekler).....243-246

Yayın İlkeleri.....247-250